

Om lynnedslag og tandpine

En mandlig patient, 40 år, sund og velbevaret, var i sommer ude for en ubehagelig oplevelse som tilsynsførende på en byggeplads. Under et kraftigt tordenvejr slog lynet ned på et stykke metal på jorden 2-3 m fra ham. Han kom til sig selv ca. 20 m derfra og mente at han måtte have vaklet derhen uden egentlig bevidsthed. Han følte straks ubeskrivelige voldsomme tandsmerter som var så kraftige at han syntes at han måtte flå sine tænder ud. Smerterne var koncentreret omkring molarerne og klingede fuldstændigt af inden for de næste 3-4 timer. Der var i øvrigt ingen andre tegn til skader såsom forbrænding.

Ved en påfølgende odontologisk undersøgelse fandtes et godt og velbehandlet tandsæt med mindre sølvfyldninger i næsten samtlige molarer samt i en enkelt præmolar. Der var

en lille emaljefraktur på 8÷ pga. underliggende caries. Parodontiet var sundt. Patientens spontane kommentar var at nu ved han hvorledes det må føles når strømmen sluttes til i den elektriske stol! Findes der mon en forklaring på hans oplevelser?

Svar

Et lyn er en voldsom elektrisk udladning i atmosfæren eller mellem atmosfæren og jorden som følge af elektrisk energi som er opbygget mellem positivt og negativt ladede områder. Der udløses en uhyre kraftig energi på millioner af volt. Et gennemsnitslyn har energi nok til at holde en 100 watt pære tændt i månedsvis! Luften omkring lynet opvarmes til mange tusinde grader, og den pludselige ekspansion af luften er forklaring på selve tordenskraldet. Selvom man ikke rammes direkte af et lyn, kan man pådrage sig alvorlige skader hvis

man opholder sig i en afstand af 5-10 m fra et lynnedslag. Omkring lynet vil der være et meget kraftigt elektrisk spændingsfelt som sagtens kan påvirke metal i eller på et menneske i nærhed af lynet.

Der er sikkert sket det med patienten at dette spændingsfelt har udløst stor energi i metalfyldningerne i form af strømstød eller varme. Man kan sammenligne forholdet med en pulpatester som er forstærket mange hundrede gange. Derved opstår der en akut påvirkning af pulpa, og det er naturligvis forklaringen på smerterne. Da påvirkningen er meget kortvarig, er der ingen permanente skader i pulpae. En gennemsøgning af Medline har ikke frembragt rapporter om dette fænomen som heldigvis må siges at være meget sjældent optrædende.

Jens Kølsten Petersen